Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

25 päivänä helmikuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 80/987/ETY — Työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Soveltamisala — Kolmannen valtion lippua käyttävällä aluksella työskentelevien merimiesten maksamattomat palkkasaatavat — Työnantaja, jonka sääntömääräinen kotipaikka on kyseisessä kolmannessa valtiossa — Työsopimus, johon sovelletaan kyseisen kolmannen valtion lainsäädäntöä — Työnantaja on asetettu konkurssiin jäsenvaltiossa, jossa sillä on tosiasiallinen kotipaikka — 1 artiklan 2 kohta — Liitteessä olevan II kohdan A alakohta — Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään merimiesten maksamattomien palkkasaatavien turvaamisesta ja jota sovelletaan yksinomaan, jos nämä hylätään ulkomailla — Suojan taso ei vastaa direktiivissä 80/987 säädettyä suojan tasoa

Asiassa C–292/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Symvoulio tis Epikrateias (ylin hallintotuomioistuin, Kreikka) on esittänyt 5.5.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.6.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Kreikan valtio

vastaan

Stefanos Stroumpoulis,

Nikolaos Koumpanos,

Panagiotis Renieris,

Charalampos Renieris,

Ioannis Zacharias,

Dimitrios Lazarou ja

Apostolos Chatzisotiriou,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: kolmannen jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (esittelevä tuomari) ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Kreikan hallitus, asiamiehinään X. Basakou, I. Kotsoni ja K. Georgiadis,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato B. Tidore,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Patakia ja J. Enegren,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.9.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.10.1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY (EYVL L 283, s. 23) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Kreikan valtio ja Stefanos Stroumpoulis, Nikolaos Koumpanos, Panagiotis Renieris, Charalampos Renieris, Ioannis Zacharias, Dimitrios Lazarou sekä Apostolos Chatzisotiriou ja joka koskee vahinkoa, jonka viimeksi mainitut väittävät kärsineensä, koska direktiiviä 80/987 ei ole saatettu asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Merioikeusyleissopimus

3 Maltan tasavalta ratifioi 20.5.1993 ja Helleenien tasavalta 21.7.1995 Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen, joka allekirjoitettiin 10.12.1982 Montego Bayssa ja joka tuli voimaan 16.11.1994 (jäljempänä merioikeusyleissopimus), ja se hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 10.12.1982 tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen ja sen XI osan soveltamiseen liittyvän 28.7.1994 tehdyn sopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta 23.3.1998 tehdyllä neuvoston päätöksellä 98/392/EY (EYVL L 179, s. 1).

4 Merioikeusyleissopimuksen 91 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Jokaisen valtion tulee määrätä ne ehdot, joilla alukset saavat sen kansallisuuden, joilla ne rekisteröidään sen alueella ja joilla niillä on oikeus käyttää sen lippua. Aluksilla on sen valtion kansallisuus, jonka lippua niillä on oikeus käyttää. Valtion ja aluksen välillä tulee olla todellinen yhteys.”

5 Merioikeusyleissopimuksen 92 artiklan, jonka otsikkona on ”Alusten asema”, 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Alukset saavat käyttää vain yhden valtion lippua ja lukuun ottamatta kansainvälisissä sopimuksissa tai tässä yleissopimuksessa mainittuja poikkeustapauksia kuuluvat aavalla merellä sen yksinomaiseen lainkäyttövaltaan. – –”

6 Merioikeusyleissopimuksen 94 artiklassa, jonka otsikkona on ”Lippuvaltion velvollisuudet”, määrätään seuraavaa:

”1. Jokaisen valtion tulee tehokkaasti käyttää lainkäyttö- ja valvontavaltaansa hallinnollisissa, teknisissä ja sosiaalisissa kysymyksissä sellaisiin aluksiin nähden, jotka käyttävät sen lippua.

2. Jokaisen valtion tulee erityisesti:

– –

b) harjoittaa sisäisen lainsäädäntönsä mukaista lainkäyttövaltaa jokaiseen sen lippua käyttävään alukseen, sen päällikköön, muuhun päällystöön ja miehistöön nähden alusta koskevissa hallinnollisissa, teknisissä ja sosiaalisissa asioissa.

– –”

Rooman yleissopimus

7 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehdyn, Roomassa 19.6.1980 allekirjoitettavaksi avatun yleissopimuksen (EYVL 1980, L 266, s. 1; jäljempänä Rooman yleissopimus) 3 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet (lakiviittaus). – –”

8 Rooman yleissopimuksen 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Sen estämättä, mitä 3 artiklassa määrätään, työsopimukseen otettu lakiviittaus ei saa johtaa siihen, että työntekijä menettäisi sen lain pakottavin säännöksin hänelle annetun suojan, jota lakiviittauksen puuttuessa sovellettaisiin tämän artiklan 2 kohdan nojalla.

2. Sen estämättä, mitä 4 artiklassa määrätään, ja sikäli kuin 3 artiklan mukaista lakiviittausta ei ole, työsopimuksiin sovelletaan:

a) sen valtion lakia, jossa työntekijä tavallisesti työskentelee sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi, vaikka hänet on väliaikaisesti lähetetty työhön toiseen valtioon, tai

b) sen toimipaikan sijaintivaltion lakia, joka on ottanut työntekijän työhön, jos hän ei tavallisesti työskentele ainoastaan yhdessä valtiossa,

jollei kaikista olosuhteista ilmene, että työsopimus liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon, jolloin sovelletaan kyseisen toisen valtion lakia.”

9 Kyseisen yleissopimuksen 10 artiklan, jonka otsikko on ”Sopimukseen sovellettavan lain soveltamisala”, 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tämän yleissopimuksen 3-6 ja 12 artiklan nojalla sopimukseen sovellettavan lain mukaan säännellään erityisesti:

a) sopimuksen tulkintaa,

b) sopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttämistä,

c) tuomioistuimelle sen lainkäytössä annetun toimivallan rajoissa näiden velvoitteiden täydellisen tai osittaisen laiminlyönnin seurauksia, mukaan lukien vahingon arviointi siltä osin kuin siitä on säännöksiä,

d) erilaisia velvoitteiden raukeamisen muotoja, kuten vanhentumista ja määräajan päättymiseen perustuvia oikeudenmenetyksiä;

e) sopimuksen pätemättömyyden seurauksia.”

Direktiivi 80/987

10 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin perustellusti toteaa, kun otetaan huomioon pääasian tosiseikkojen tapahtumahetki, direktiivin 80/987 säännöksiä on sovellettava sellaisina kuin kyseinen direktiivi oli ennen 23.9.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/74/EY (EYVL L 270, s. 1) tehtyjä muutoksia. Direktiivi 80/987 on sittemmin kumottu ja korvattu työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/94/EY (EUVL L 283, s. 36).

11 Direktiivin 80/987 johdanto-osan ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa ja neljännessä perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”ottaen huomioon tasapainoisen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tarpeen yhteisössä, on tarpeen antaa säännöksiä työntekijöiden suojasta heidän työnantajansa maksukyvyttömyystilanteessa erityisesti heidän maksamatta olevien saataviensa suorituksen turvaamiseksi,

tässä suhteessa työntekijöiden suojan laajuudessa on jäsenvaltioiden välillä yhä eroavuuksia; olisi ponnisteltava näiden erojen vähentämiseksi, sillä niillä voi olla välitön vaikutus yhteismarkkinoiden toimintaan,

tämän alan lainsäädäntöä on sen vuoksi tarpeen lähentää samalla oloja kohentaen perustamissopimuksen 117 artiklassa tarkoitetulla tavalla,

Grönlannin työmarkkinat ovat alueen maantieteellisen sijainnin ja nykyisen työpaikkarakenteen vuoksi olennaisesti erilaiset kuin yhteisön muiden alueiden työmarkkinat”.

12 Direktiivin 1 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuviin saataviin työnantajalta, joka on 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla maksukyvytön.

2. Jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti jättää tiettyihin ryhmiin kuuluvien työntekijöiden saatavat tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle työntekijöiden työsopimuksen tai työsuhteen erityislaadun vuoksi tai sen vuoksi, että työntekijöille muulla tavoin turvataan tässä direktiivissä säädettyä vastaava suoja.

Edellä ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut työntekijäryhmät luetellaan liitteessä.

3. Tätä direktiiviä ei sovelleta Grönlantiin. Tätä poikkeusta tarkastellaan uudelleen, jos alueen työpaikkarakenne kehittyy.”

13 Kyseisen direktiivin liitteessä olleessa II kohdassa ollut luettelo koski ”Muunlaisen turvan piiriin kuuluvia työntekijöitä”. Helleenien tasavallan osalta kyseiseen luetteloon sisältyivät ”merialusten miehistöt”.

14 Direktiivin 80/987 2 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovellettaessa työnantajaa pidetään maksukyvyttömänä:

a) jos velkojien yhteiseksi tyydyttämiseksi on pyydetty kyseisen jäsenvaltion lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisen työnantajan omaisuutta koskevan sellaisen menettelyn aloittamista, jossa 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut saatavat voidaan ottaa huomioon;

ja

b) jos näiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaan toimivaltainen viranomainen on:

— päättänyt menettelyn aloittamisesta tai

— todennut, että työnantajan yritys tai liiketoiminta on kokonaan lopetettu ja omaisuutta on niin vähän, että menettelyn aloittaminen ei ole perusteltua.

2. Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta siihen, miten kansallisessa lainsäädännössä määritellään käsitteet ’työntekijä’, ’työnantaja’, ’palkka’, – –.”

15 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädettiin, että ”jäsenvaltioiden on – – toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että palkkaturvajärjestelmät turvaavat maksun työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuvista maksamatta olevista palkkasaatavista tiettyä päivää edeltävältä ajalta”.

16 Kyseisen direktiivin 5 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on annettava yksityiskohtaiset säännökset palkkaturvajärjestelmien organisaatiosta, rahoituksesta ja toiminnasta erityisesti seuraavien periaatteiden mukaisesti:

– –

b) työnantajat osallistuvat rahoitukseen, jos viranomaiset eivät vastaa siitä kokonaan;

c) järjestelmän vastuuseen ei vaikuta se, onko velvollisuus osallistua rahoitukseen täytetty vai ei.”

Kreikan oikeus

17 Direktiivin 80/987 täytäntöönpano pyritään varmistamaan lailla 1836/1989 ja kyseisen lain säännösten mukaisesti annetulla presidentin asetuksella 1/1990 (FEK A’ 1).

18 Pireuksen sataman hallintoelimestä annetun lainsäädännön täydentämisestä ja muuttamisesta annetun lain 1220/1981 (FEK A’ 296) 29 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jos Kreikan lippua käyttävissä aluksissa tai ulkomaisissa, merimiesten eläkekassaan [Naftiko Apomachiko Tameio] kuuluvissa aluksissa työskentelevät kreikkalaiset merimiehet hylätään ulkomailla ja jos aluksen omistaja ei noudata palkkaa ja ravintoa koskevia säännöksiä:

a) merimiesten eläkekassa maksaa ’Sairaus- ja työttömyyskassastaan’ summan, joka vastaa enintään kolmen kuukauden palkkaa myöhässä olevasta peruspalkasta ja muista etuuksista, sellaisina kuin nämä määritetään työehtosopimuksissa;b)

a) merimieskoti kotiuttaa edunsaajat sovellettavien säännösten mukaisesti ja maksamalla vähäiset matkakustannukset.

– –

2. Merimiehen ei ole noudatettava edellisessä momentissa säädettyä menettelyä, jos hän pitää parempana sopimuksensa jatkamista, mutta jos hänelle on maksettu kotimatkan kustannukset tai hän on hyväksynyt ehdotetun matkalipun, hänen työsopimuksensa päätetään suoraan, koska 'aluksen omistaja on hylännyt merimiehen ulkomailla' – –

– –

5. Edellä 1 momentissa säädetyn summan maksaminen merkitsee kaikkien työsuhteeseen perustuvien vastaavien saatavien lakkaamista; mahdollisen jäljellä olevan saatavan maksaa työntekijöille näiden työnantaja tai henkilöt, jotka ovat siitä työnantajan kanssa vastuussa.

– –"

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Pääasian vastapuolet, jotka ovat Kreikassa asuvia kreikkalaisia merimiehiä, tekivät 14.7.1994 Pireuksessa (Kreikka) Panagia Malta Ltd:n (jäljempänä Panagia Malta), joka on yhtiö, jonka sääntömääräinen kotipaikka on Valletta (Malta), kanssa sopimuksia, joiden nojalla heidät otettiin palvelukseen risteilyalukselle, joka käyttää Maltan lippua ja jonka kyseinen yhtiö omistaa. Sopimukset sisälsivät lausekkeen, jonka mukaan niihin sovellettiin Maltan lainsäädäntöä.

20 Oltuaan pysäytettynä Pireuksen satamaan syyskuusta 1992 lähtien takavarikoinnin vuoksi kyseinen alus oli määrä aikarahdata kesällä 1994. Koska pääasian vastapuolet eivät olleet saaneet palkkaansa ajanjaksolta, joka seurasi heidän palvelukseen ottamistaan ja jonka aikana he asuivat asianomaisella aluksella edellä mainittua aikarahtausta – jota ei loppujen lopuksi tapahtunut – odottamassa, he irtisanoivat sopimuksensa 15.12.1994.

21 Monomeles Protodikeio Peireos (Pireuksen alioikeuden yksijäseninen kokoonpano) velvoitti tuomiolla 1636/1995 Panagia Maltan maksamaan pääasian vastapuolille korkoineen summat, jotka vastasivat näiden palkkaa, ruokailukustannuksia aluksella, lomakorvausta ja irtisanomiskorvausta.

22 Uusien takavarikointien jälkeen asianomainen alus myytiin huutokaupalla 7.6.1995. Samana vuonna Polymeles Protodikeio Peireos (Pireuksen alioikeus) asetti Panagia Maltan konkurssiin. Vaikka pääasian vastapuolet olivat ilmoittaneet saatavansa, he eivät voineet saada minkäänlaista maksua konkurssin yhteydessä, koska realisoitavissa olevaa omaisuutta ei enää ollut.

23 Pääasian vastapuolet ottivat tämän jälkeen yhteyttä työvoimatoimistoon (Organismos Apascholisis Ergatikou Dynamikou) saadakseen työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa. Heiltä evättiin tämä suoja, koska merimiehinä, joihin sovellettiin muussa muodossa olevaa turvaa, heidät oli suljettu pois direktiivin 80/987 soveltamisalalta eivätkä he myöskään kuuluneet presidentin asetuksen 1/1990 soveltamisalaan.

24 Pääasian vastapuolet nostivat 11.10.1999 kanteen Diokitiko Protodikeio Athinonissa (Ateenan ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuin) ja vaativat, että Kreikan valtion katsotaan olevan vastuussa siitä, ettei se ole varmistanut direktiivin 80/987 mukaisesti merimiehistöille mahdollisuutta päästä palkkaturvajärjestelmään tai toissijaisesti saada suojaa, joka vastaa direktiiviin perustuvaa suojaa.

25 Koska edellä mainittu tuomioistuin hylkäsi vaatimukset, pääasian vastapuolet valittivat sen antamasta ratkaisusta. Dioikitiko Efeteio Athinon (Ateenan toisen oikeusasteen hallintotuomioistuin) kumosi edellä mainitun ratkaisun tuomiolla 1063/2005 ja katsoi yhtäältä, että direktiiviä 80/987 sovellettiin käsiteltävässä asiassa, koska Panagia Malta harjoitti liiketoimintaa Kreikassa, missä sen tosiasiallinen kotipaikka oli, ja koska asianomainen alus käytti mukavuuslippua. Muutoksenhakutuomioistuin katsoi toisaalta, että saattaessaan direktiiviä 80/987 osaksi kansallista oikeutta Kreikan valtio oli virheellisesti pidättäytynyt takaamasta pääasian vastapuolten kaltaisille työntekijöille kyseisessä direktiivissä säädettyä suojaa. Tästä viimeksi mainitusta seikasta kyseinen tuomioistuin katsoi muun muassa, että toisin kuin direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa edellytetään, lain 1220/1981 29 §:ssä ei tarjota asianomaisille suojaa, joka vastaa direktiiviin perustuvaa suojaa.

26 Kreikan valtio teki tästä tuomiosta kassaatiovalituksen Symvoulio tis Epikrateiasiin (ylin hallintotuomioistuin).

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että valituksessa nousee esiin unionin oikeuden tulkintaan liittyviä kysymyksiä. Se viittaa tämän osalta muun muassa merioikeusyleissopimuksen 91, 92 ja 94 artiklaan, kansainväliseen tapaoikeuteen, jota edellä mainitut artiklat sen mukaan kuvastavat, ja tuomioon Poulsen ja Diva Navigation (C-286/90, EU:C:1992:453), jossa katsottiin sen mukaan muun muassa, että kansainvälisen oikeuden perusteella aluksella on lähtökohtaisesti vain yksi kansallisuus eli sen valtion kansallisuus, jossa se on rekisteröity, joten jäsenvaltio ei voi kohdella kolmannessa valtiossa jo rekisteröityä alusta lippuaan käyttävänä aluksena ja vedota siihen, että aluksella on merkittävä yhteys kyseiseen jäsenvaltioon.

28 Tässä tilanteessa Symvoulio tis Epikrateias (ylin hallintotuomioistuin) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sovelletaanko jäsenvaltion merimiesten, jotka työskentelivät merimiehinä Euroopan unionin kannalta kolmannen valtion lippua käyttävässä aluksessa, maksamattomiin saataviin laivanvarustajayhtiöltä, jolla tosin oli sääntömääräinen kotipaikka kyseisen kolmannen valtion alueella mutta jonka tosiasiallinen kotipaikka oli kyseisessä jäsenvaltiossa ja joka asetettiin konkurssiin kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa kyseisen valtion oikeuden nojalla juuri tosiasiallisen kotipaikkansa vuoksi, direktiivin 80/987 säännösten perusteella mainitun direktiivin suojasäännöksiä, kun otetaan huomioon direktiivillä tavoiteltu päämäärä, ja riippumatta siitä, sovelletaanko työsopimuksiin mainitun kolmannen valtion lainsäädäntöä, ja siitä, että jäsenvaltio ei voi vaatia ulkomaisen aluksen omistajalta osallistumista palkkaturvajärjestelmän rahoitukseen?

2) Katsotaanko direktiivin 80/987 mukaan lain 1220/1981 29 §:ssä säädetty merimiesten eläkekassasta enintään kolmelta kuukaudelta maksettava palkka, joka vastaa suuruudeltaan asianomaisissa työehtosopimuksissa määrättyjä Kreikan lippua käyttävissä aluksissa tai ulkomaisissa, merimiesten eläkekassaan kuuluvissa aluksissa työskentelevien kreikkalaisten merimiesten peruspalkkoja ja etuuksia, vastaavaksi suojaksi kyseisessä pykälässä tarkoitetussa tapauksessa eli vain siinä tapauksessa, että heidät hylätään ulkomailla?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

29 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, onko direktiiviä 80/987 tulkittava siten – tämän rajoittamatta kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mahdollista soveltamista –, että tietyssä jäsenvaltiossa asuvien merimiesten, jotka yhtiö, jonka sääntömääräinen kotipaikka on kolmannessa valtiossa mutta jonka tosiasiallinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa, on ottanut palvelukseen kyseisessä jäsenvaltiossa sellaisen työsopimuksen

mukaisesti, jonka mukaan sopimukseen sovelletaan kyseisen kolmannen valtion oikeutta, jotta nämä työskentelisivät työntekijöinä kyseisen yhtiön omistamalla risteilyaluksella, joka käyttää kyseisen kolmannen valtion lippua, on sen jälkeen, kun kyseinen yhtiö on asetettu konkurssiin asianomaisen jäsenvaltion tuomioistuimessa kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavan oikeuden mukaisesti, saatava direktiivissä säädettyä suojaa heillä kyseiseltä yhtiöltä olevien maksamattomien palkkasaatavien osalta.

30 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivillä 80/987 on sosiaalinen päämäärä, joka on se, että kaikille työntekijöille taataan työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa Euroopan unionissa tietty vähimmäissuoja heidän työsopimuksistaan tai työsuhteistaan johtuvien, määrätyltä ajanjaksolta maksamatta olevien palkkasaataviensa maksun varmistamiseksi (ks. mm. tuomio Maso ym., C-373/95, EU:C:1997:353, 56 kohta; tuomio Walcher, C-201/01, EU:C:2003:450, 38 kohta ja tuomio Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, 42 kohta). Oikeuskäytännössä on tässä yhteydessä toistuvasti korostettu, että palkkasaatavat ovat luonteeltaan hyvin merkittäviä asianomaisille työntekijöille (ks. mm. tuomio Visciano, C-69/08, EU:C:2009:468, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Direktiivissä 80/987 säädetään tämän osalta erityisestä turvasta työntekijöiden tällaisten maksamattomien saatavien osalta (ks. tuomio Francovich ym., C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428, 3 kohta).

32 Palkkaturvaan oikeutettujen työntekijöiden määrittelemisen osalta on todettava, että direktiivin 80/987 1 artiklan 1 kohdan mukaan kyseistä direktiiviä sovelletaan työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuviin saataviin työnantajalta, joka on direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla maksukyvytön. Kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa viitataan kansalliseen lainsäädäntöön työntekijän ja työnantajan käsitteiden määrittelemiseksi. Kyseisen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti ja tietyin edellytyksin jättää direktiivin liitteessä lueteltuihin tiettyihin työntekijöiden ryhmiin kuuluvat työntekijät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle (tuomio Francovich ym., C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428, 13 kohta).

33 Kuten oikeuskäytännössä on todettu, näistä säännöksistä ilmenee, että henkilö kuuluu direktiivin 80/987 soveltamisalaan yhtäältä, jos hän on kansallisen oikeuden mukaan työntekijä eikä kuulu jonkin kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamisalaan, ja toisaalta, jos kyseisen henkilön työnantaja on kyseisen direktiivin 2 artiklassa tarkoitetulla tavalla maksukyvytön (ks. vastaavasti tuomio Francovich ym., C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428, 14 kohta).

34 Viimeksi mainitusta edellytyksestä on todettava, että direktiivin 80/987 2 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että tällainen ”maksukyvyttömyys” edellyttää ensinnäkin sitä, että työnantajan omaisuutta koskevaa menettelyä velkojien yhteiseksi tyydyttämiseksi on säännelty kyseisen jäsenvaltion laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä, toiseksi, että tässä menettelyssä voidaan ottaa huomioon työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuvat saatavat työnantajalta, kolmanneksi, että menettelyn aloittamista on pyydetty, ja neljänneksi, että edellä mainittujen kansallisten sääntöjen mukaan toimivaltainen viranomainen on joko päättänyt menettelyn aloittamisesta tai todennut, että työnantajan yritys tai liiketoiminta on kokonaan lopetettu ja omaisuutta on niin vähän, että menettelyn aloittaminen ei ole perusteltua (ks. tuomio Francovich, C-479/93, EU:C:1995:372, 18 kohta).

35 Työntekijän asemasta on lisäksi muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan direktiivin 80/987 2 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava tämän tuomion 30 kohdassa mieleen palautetun kyseisen direktiivin sosiaalisen päämäärän mukaan, joten jäsenvaltiot eivät voi halutessaan määritellä työntekijän käsitettä siten, että tämä päämäärä vaarannettaisiin, ja niiden tätä koskevaa harkintavaltaa rajoittaa tällä tavoin edellä mainittu sosiaalinen päämäärä (tuomio Tümer, C-311/13, EU:C:2014:2337, 42 ja 43 kohta).

36 Pääasiasta on todettava yhtäältä, että on kiistatonta, että Kreikan lainsäädännön mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset, työsopimuksen perusteella palvelukseen otetut merimiehet ovat työntekijöitä.

37 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee toisaalta, että Panagia Malta on asetettu konkurssiin kreikkalaisen tuomioistuimen päätöksellä. Kyseisessä päätöksessä todetaan myös, että vaikka vastapuolten palkkasaatavat ilmoitettiin edellä mainittuun konkurssiin johtaneessa menettelyssä, niitä ei voitu maksaa, koska realisoitavia omaisuuseriä ei ollut.

38 Edellä esitetyn perusteella on kiistatonta – tämän rajoittamatta toisen ennakkoratkaisukysymyksen kohteen selvittämistä eli sitä, ettei pääasian vastapuolten kaltaisia työntekijöitä ole jätetty direktiivin 80/987 soveltamisalan ulkopuolelle työntekijöinä, jotka saavat muuta kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja turvaa –, että tämän tuomion 33 kohdassa mainitut kaksi muuta edellytystä, joiden on direktiivin 80/987 mukaan täytyttävä, jotta työntekijä voi saada siinä säädettyä suojaa, täyttyvät käsiteltävässä asiassa, joten tällaisten työntekijöiden on lähtökohtaisesti voitava saada kyseistä suojaa.

39 Toisin kuin Euroopan komissio väittää, direktiivissä 80/987 säädettyä palkkasaatavien turvaa on sovellettava siitä riippumatta, mille merivesille (jäsenvaltion tai kolmannen valtion aluemeri tai yksinomainen talousvyöhyke tai avomeri) alus, jolle pääasian vastapuolet palkattiin työskentelemään, olisi lopulta ohjattu kulkemaan.

40 Kyseinen toimielin katsoo virheellisesti voivansa päätellä tuomiosta Mosbæk (C-117/96, EU:C:1997:415) ja tuomiosta Everson ja Barrass (C-198/98, EU:C:1999:617), että tämä turva voi hyödyttää työntekijöitä, jotka ovat pääasian vastapuolten kaltaisessa tilanteessa, vain siinä tapauksessa, että nämä harjoittavat toimintaansa Kreikan alueella.

41 Ensimmäisessä edellä mainituista tuomioista katsottiin nimittäin, että muuhun jäsenvaltioon kuin siihen, jonka alueella työntekijä asuu ja työskentelee, sijoittautuneen työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa palkkaturvajärjestelmä, joka on toimivaltainen maksamaan kyseisen työntekijän palkkasaatavat, on lähtökohtaisesti se, joka sijaitsee työnantajan sijoittautumispaikassa, koska kyseinen työnantaja osallistuu yleensä asianomaisen järjestelmän rahoittamiseen (ks. vastaavasti tuomio Mosbæk, C-117/96, EU:C:1997:415, 24 ja 25 kohta). Jälkimmäisessä tuomiossa täsmennettiin, että näin ei kuitenkaan olisi tilanteessa, jossa työnantajalla on useita toimipaikkoja eri jäsenvaltioissa, jolloin toimivaltaisen palkkaturvajärjestelmän määrittämiseksi on viitattava lisäperusteena työntekijöiden työskentelypaikkaan (tuomio Everson ja Barrass, C-198/98, EU:C:1999:617, 22 ja 23 kohta).

42 On todettava, että edellä mainitut kaksi tuomiota, jotka koskevat tilanteita, joissa kahden jäsenvaltion palkkaturvajärjestelmät vaikuttivat lähtökohtaisesti toimivaltaisilta turvaamaan työntekijöiden maksamattomien palkkasaatavien maksamisen, eivät ole omiaan tukemaan komission puoltamaa näkemystä. Yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa asioissa antamat vastaukset eivät nimittäin ole millään tavoin ratkaisevia sen osalta, onko tilanteessa, jossa työnantaja, jonka tosiasiallinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on ottanut palvelukseensa kyseisessä jäsenvaltiossa asuvia työntekijöitä, jotta nämä olisivat palkkatyössä aluksella, maksamattomiin palkkasaataviin, jotka kyseisillä työntekijöillä mahdollisesti työnantajaltaan on, kun tämä on maksukyvytön, sovellettava direktiivissä 80/987 säädettyä suojaa. Edellä mainittu oikeuskäytäntö ei täsmällisemmin sanottuna merkitse millään tavoin sitä, että kyseistä suojaa olisi rajoitettava kyseisten merialueiden kansainvälisoikeudellisen aseman mukaan.

43 On lisäksi täsmennettävä vastauksena ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiin pohdintoihin, että tämän tuomion 38 kohdassa esiintyvään arviointiin ei voi vaikuttaa mikään niistä erityispiirteistä, jotka asianomainen tuomioistuin kysymyksessään mainitsee ja jotka koskevat sitä, että pääasiassa kyseessä oleviin työsopimuksiin sovelletaan kolmannen valtion lainsäädäntöä, että alus, jolle pääasian vastapuolet otettiin palvelukseen, käyttää kyseisen kolmannen valtion lippua, että työnantajan

sääntömääräinen kotipaikka on samassa kolmannessa valtiossa tai että asianomainen jäsenvaltio ei voi vaatia tällaisen työnantajan osallistuvan direktiivin 80/987 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun palkkaturvajärjestelmän rahoittamiseen.

44 Sopimuslausekkeesta, jonka nojalla pääasiassa kyseessä oleviin sopimuksiin sovelletaan kolmannen valtion oikeutta, on todettava, että vaatimus, joka koskee maksamattomia palkkasaatavia vastaavan summan maksamista ja jonka työntekijä osoittaa palkkaturvajärjestelmälle, on erotettava vaatimuksesta, jonka tällainen työntekijä esittää maksukyvyttömälle työnantajalle ja jolla pyritään tällaisten saatavien maksamiseen (ks. vastaavasti tuomio Visciano, C-69/08, EU:C:2009:468, 41 kohta).

45 Kuten komissio perustellusti toteaa, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella säännöstöllä, jolla ohjataan edellytyksiä, joiden mukaan jäsenvaltio takaa maksamattomista palkkasaatavista huolehtimisen työnantajan maksukyvyttömyyden jälkeen, ei pyritä sääntelemään työntekijän ja työnantajan välistä sopimussuhdetta.

46 Tästä seuraa, että toisin kuin Kreikan hallitus väittää, tällaiset edellytykset ja tällainen vaatimus palkkaturvajärjestelmän vastuusta eivät voi kuulua Rooman yleissopimuksen 10 artiklassa tarkoitetun sopimusoikeuden alaan.

47 Toiseksi on korostettava ensinnäkin yhtäältä siitä, että alus, jolle pääasian vastapuolet otettiin palvelukseen, käytti kolmannen valtion lippua, ja toisaalta siitä, että työnantajan sääntömääräinen kotipaikka oli samassa kolmannessa valtiossa, että kuten tämän tuomion 32 ja 33 kohdassa muistutettiin, kriteerit, joiden direktiivissä 80/987 edellytetään täyttyvän, jotta siinä säädettyä suojaa voidaan soveltaa, koskevat lähinnä työntekijän asemaa ja sitä, että työnantajaan on kohdistunut velkojien yhteistä tyydyttämistä koskeva menettely jäsenvaltiossa voimassa olevien säännösten mukaisesti.

48 Kyseisen direktiivin säännöksistä ja erityisesti sen 1 artiklasta, jossa rajataan sen soveltamisalaa, ei sen sijaan ilmene, että työnantajan sääntömääräisen kotipaikan tai aluksen, jolle työntekijät on otettu palvelukseen, käyttämän lipun olisi oltava kriteerejä, joiden mukaan kyseinen rajaaminen tapahtuu.

49 Ei varsinkaan voida hyväksyä Kreikan hallituksen perusteluja, joiden mukaan direktiivin 80/987 1 artiklan 3 kohdan, jossa säädetään, ettei sitä sovelleta Grönlantiin, perusteella on niin, että kyseistä direktiiviä sovelletaan yksinomaan, kun on kyse työsuhteista, joihin kuuluu vastikkeellisia suorituksia unionin alueella, eikä silloin, kun tällaiset suoritukset tapahtuvat aluksella, joka käyttää kolmannen valtion lippua.

50 Tämä direktiivin 80/987 soveltamatta jättäminen selittyy nimittäin sillä – kuten sen johdanto-osan neljännestä perustelukappaleesta ilmenee –, että Grönlannin työmarkkinat poikkesivat kyseisenä aikana kyseisen alueen maantieteellisen sijainnin ja työpaikkarakenteen vuoksi perusolemukseltaan yhteisön muiden alueiden työmarkkinoista. Tällä ei kuitenkaan ole merkitystä siihen, kuuluuko jäsenvaltiossa asuvien merimiesten, jotka yhtiö, jonka tosiasiallinen kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa, ottaa palvelukseen kyseisessä jäsenvaltiossa, jotta he työskentelisivät aluksella, joka käyttää kolmannen valtion lippua, tilanne kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoiden soveltamisalaan vai ei.

51 Ei myöskään voida hyväksyä Italian hallituksen argumenttia, jonka mukaan se, että direktiivin 80/987 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa viitataan tasapainoisen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tarpeeseen yhteisössä, johtaisi päätelmään, jonka mukaan palkkasaatavat, jotka työntekijöillä tällaiselta työnantajalta on, olisi jätettävä kyseisellä direktiivillä käyttöön otetun suojan soveltamisalan ulkopuolelle. Tästä on nimittäin riittävää todeta, että tämän tuomioin 50 kohdassa mieleen palautetuista pääasian olosuhteista ei ilmene millään tavoin, miten tällaisen suojan myöntämisellä ei myötävaikutettaisi tämän tasapainoisen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tavoitteen toteuttamiseen tai jätettäisiin se huomiotta.

52 Toiseksi on todettava, että Kreikan hallituksen väitettä, jonka mukaan se, että asianomainen alus käytti kolmannen valtion lippua, ja se, että työnantajan sääntömääräinen kotipaikka oli tässä samassa kolmannessa valtiossa, merkitsisi sitä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne ei yleisemminkään kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan alueellisesti, koska unionin oikeus ei ulotu kolmansiin valtioihin, ei myöskään voida hyväksyä.

53 Tästä on palautettava mieliin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan se seikka, että työntekijä tekee työtä unionin alueen ulkopuolella, ei ole riittävä, jotta työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia unionin oikeuden sääntöjä voitaisiin jättää soveltamatta, jos työsuhde säilyttää riittävän kiinteän liitynnän unionin alueeseen (ks. mm. tuomio Bakker, C-106/11, EU:C:2012:328, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Pääasiasta on todettava, että pääasian vastapuolten ja heidän työnantajansa välisellä työsuhteella on eri liittymäkohtia unionin alueeseen. Kyseiset vastapuolet nimittäin tekivät työsopimuksen asuinjäsenvaltionsa alueella sellaisen työnantajan kanssa, jonka kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin sittemmin julisti maksukyvyttömäksi, koska kyseinen työnantaja harjoitti liiketoimintaa asianomaisessa jäsenvaltiossa ja sen tosiasiallinen kotipaikka oli asianomaisessa jäsenvaltiossa.

55 Kun on kyse direktiivillä 80/987 käyttöön otetusta turvasta, josta jäsenvaltiot ovat vastuussa, ja kun otetaan huomioon muun muassa direktiivillä tavoiteltu sosiaalinen päämäärä, joka palautettiin mieliin tämän tuomion 30 kohdassa, tällaiset seikat merkitsevät sitä, että asianomaisten työsuhteiden ja unionin alueen välillä on riittävän läheinen yhteys.

56 Kolmanneksi on todettava, että koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittasi päätöksessään merioikeusyleissopimuksen 91, 92 ja 94 artiklaan sekä tuomioon Poulsen ja Diva Navigation (C-286/90, EU:C:1992:453) ja koska Kreikan hallitus väittää, että edellä mainituista säännöksistä – mainittu oikeuskäytäntö huomioiden tarkasteltuina – ilmenee, että ne jätettäisiin huomiotta, jos direktiiviä 89/987 olisi tulkittava siten, että siinä käyttöön otettu suoja hyödyttää työntekijöitä, jotka on ottanut palvelukseen yhtiö, jonka sääntömääräinen kotipaikka on kolmannessa valtiossa, saman kolmannen valtion lippua käyttävälle alukselle, on täsmennettävä seuraavaa.

57 Muistutettuaan tuomion Poulsen ja Diva Navigation (C-286/90, EU:C:1992:453) 13 kohdassa, että kansainvälisen oikeuden mukaan aluksella voi lähtökohtaisesti olla vain yksi kansallisuus eli sen valtion kansallisuus, jossa alus on rekisteröity, yhteisöjen tuomioistuin katsoi kyseisen tuomion 16 kohdassa, ettei kolmannessa valtiossa rekisteröityä alusta voida pitää tietyistä kalavarojen teknisistä säilyttämistoimenpiteistä 7.10.1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3094/86 (EYVL L 288, s. 1) 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaa sovellettaessa aluksena, jolla on jäsenvaltion kansallisuus sillä perusteella, että aluksella on todellinen yhteys kyseiseen jäsenvaltioon.

58 Samassa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi niin ikään – todettuaan ensiksi, että miehistön toimintaan sovellettava laki ei riipu miehistön jäsenten kansallisuudesta vaan valtiosta, jossa alus on rekisteröity, ja tilanteen mukaan merialueesta, jolla alus on –, että kyseistä 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ei voida soveltaa kapteeniin ja muihin miehistön jäseniin yksinomaan sillä perusteella, että nämä ovat jäsenvaltion kansalaisia (ks. tuomio Poulsen ja Diva Navigation, C-286/90, EU:C:1992:453, 18 ja 20 kohta).

59 Korostettuaan, ettei edellä mainittua 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaa voida soveltaa kolmannessa valtiossa rekisteröityyn alukseen ensiksi, kun se on aavalla merellä, koska lähtökohtaisesti tällaiseen alukseen sovelletaan aavalla merellä yksinomaan sen valtion lakia, jonka lippua se käyttää, toiseksi, kun se purjehtii jäsenvaltion yksinomaisella talousvyöhykkeellä, koska sillä on siellä merenkulun vapaus, eikä kolmanneksi kun se kulkee jäsenvaltion aluevesien kautta, koska näin tehdessään se käyttää oikeutta viattomaan kauttakulkuun, yhteisöjen tuomioistuin katsoi sen sijaan lopuksi, että tällaista

säännöstä voitiin soveltaa siihen, kun se oli jäsenvaltion sisäisillä aluevesillä tai erityisesti satamassa, jossa se on lähtökohtaisesti kyseisen valtion täyden lainkäyttövallan alainen (ks. tuomio Poulsen ja Diva Navigation, C-286/90, EU:C:1992:453, 22–29 kohta).

60 On kuitenkin muistutettava, että asetuksen N:o 3094/86 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään tiettyjen kalavarojen osalta, että vaikka ne on pyydystetty jäsenvaltioiden suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuulumattomilla vesillä, niitä ei saa säilyttää aluksella, jälleenlastata, purkaa aluksesta, kuljettaa, varastoida, myydä, asettaa näytteille tai saattaa myyntiin, vaan ne on laskettava heti mereen.

61 Toisin kuin asetuksessa N:o 3094/86 direktiivissä 80/987 ei pyritä säätelemään toimintaa, jota aluksella oleva miehistö alusta käyttäen harjoittaa, ja johon kuuluu esimerkiksi kalavarojen pyydystäminen, varastointi, kuljettaminen, purkaminen aluksesta tai myyminen, vaan siinä pyritään yksinomaan velvoittamaan kukin jäsenvaltio takaamaan työntekijöille – erityisesti niille, jotka on aiemmin otettu palvelukseen alukselle – näiden maksamattomien palkkasaatavien maksaminen sen jälkeen, kun heidän työnantajansa on julistettu maksukyvyttömäksi kyseisessä jäsenvaltiossa.

62 Tämän osalta ei vaikuta siltä, että kansainvälisessä julkisoikeudessa olisi sääntöjä, joiden vaikutuksena olisi antaa yksinomaan valtiolle, jonka lippua alus käyttää, toimivalta tällaisen turvamekanismin käyttöönottoon erityisesti siten, että evättäisiin kyseinen toimivalta valtiolta, jonka alueella työnantaja, jonka maksukyvyttömyyden kyseisen valtion tuomioistuin on todennut, tosiasiallisesti toimii.

63 Tilanne ei erityisesti ole tämä merioikeusyleissopimuksen 92 artiklan 1 kappaleen ja 94 artiklan 1 kappaleen ja 2 kappaleen b kohdan osalta, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa, eikä aikaisempien tapaoikeuden sääntöjen osalta, joita kyseiset määräykset mahdollisesti kuvastavat.

64 Merioikeusyleissopimuksen 92 artiklan 1 kappale koskee nimittäin yksinomaista lainkäyttövaltaa, joka on ”aavalla merellä” valtiolla, jonka lippua alukset käyttävät.

65 Merioikeusyleissopimuksen 94 artiklan 1 kappaleesta ja 2 kappaleen b kohdasta ilmenee lisäksi, että jokaisen valtion tulee tehokkaasti käyttää lainkäyttö- tai valvontavaltaansa hallinnollisissa, teknisissä ja sosiaalisissa kysymyksissä sellaisiin aluksiin nähden, jotka käyttävät sen lippua, ja että jokaisen valtion tulee erityisesti harjoittaa sisäisen lainsäädäntönsä mukaista lainkäyttövaltaa jokaiseen lippuaan käyttävään alukseen, sen päällikköön, muuhun päällystöön ja miehistöön nähden alusta koskevissa hallinnollisissa, teknisissä ja sosiaalisissa asioissa.

66 On todettava, että direktiivillä 80/987 säädetyn kaltaisen mekanismin, jonka perusteella jäsenvaltion palkkaturvajärjestelmä varmistaa sellaisten maksamattomien palkkasaatavien maksamisen, joihin merimiehillä, jotka on palkattu aiemmin työskentelemään aluksella, on oikeus työnantajaltaan, joka on julistettu maksukyvyttömäksi kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, vahvistaminen ei estä tällaisen aluksen lippuvaltiota käyttämästä tehokkaasti lainkäyttövaltaansa kyseiseen alukseen tai sen miehistöön, kun on kyse alusta koskevista sosiaalisista kysymyksistä, kuten merioikeusyleissopimuksen edellä mainituissa määräyksissä määrätään.

67 Kolmanneksi on ensinnäkin todettava seikasta, jonka mukaan käsiteltävässä asiassa Kreikan valtio ei voisi vaatia työnantajaa maksamaan direktiivin 80/987 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun palkkaturvajärjestelmän maksuja, että ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyssä päätöksessä ei selitetä, mihin tällainen mahdottomuus perustuu.

68 Seuraavaksi on todettava, että direktiivin 80/987 5 artiklan b alakohdasta ilmenee, että siitä, että työnantajat osallistuvat palkkaturvajärjestelmien rahoitukseen, säädetään yksinomaan tapauksessa, jossa viranomaiset eivät vastaa tästä kokonaan, joten kyseisen direktiivin systematiikan perusteella mahdollinen yhteys työnantajan maksuvelvollisuuden ja palkkaturvajärjestelmien toiminnan välillä ei ole millään tavoin välttämätön.

69 Lopuksi on todettava, että – kuten ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee – käsiteltävässä asiassa kreikkalainen tuomioistuin saattoi asettaa Panagia Maltan konkurssiin kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, koska yhtiön tosiasiallinen kotipaikka oli Kreikassa. Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 60 kohdassa, yksinomaan se, että tässä tapauksessa Kreikan valtio ei ole säätänyt lainsäädännössään, että tällaisen yhtiön on maksettava maksuja, tai toiminut siten, että kyseinen yhtiö noudattaisi sillä edellä mainitun lainsäädännön nojalla olevaa velvoitetta, ei voi johtaa siihen, että asianomaisilta työntekijöiltä evättäisiin direktiivissä 80/987 käyttöön otettu suoja.

70 Tästä viimeksi mainitusta seikasta on muistutettava, että kyseisen direktiivin 5 artiklan c alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että järjestelmien maksuvelvollisuuteen ei vaikuta se, onko velvollisuudet osallistua rahoitukseen täytetty vai ei.

71 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 80/987 on tulkittava siten – tämän rajoittamatta kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mahdollista soveltamista –, että jäsenvaltiossa asuvien merimiesten, jotka yhtiö, jonka sääntömääräinen kotipaikka on kolmannessa valtiossa mutta jonka tosiasiallinen kotipaikka on edellä mainitussa jäsenvaltiossa, on ottanut palvelukseen kyseisessä jäsenvaltiossa sellaisen työsopimuksen mukaisesti, jonka mukaan sopimukseen sovelletaan kyseisen kolmannen valtion oikeutta, jotta nämä työskentelisivät työntekijöinä kyseisen yhtiön omistamalla risteilyaluksella, joka käyttää kyseisen kolmannen valtion lippua, on voitava sen jälkeen, kun kyseinen yhtiö on asetettu konkurssiin asianomaisen jäsenvaltion tuomioistuimessa kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavan oikeuden mukaisesti, saada direktiivissä säädettyä suojaa heillä kyseiseltä yhtiöltä olevien maksamattomien palkkasaatavien osalta.

Toinen kysymys

72 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 80/987 1 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että kun on kyse työntekijöistä, jotka ovat pääasian vastapuolten kaltaisessa tilanteessa, lain 1220/1981 29 §:ssä säädetyn kaltainen suoja tilanteessa, jossa merimiehet hylätään ulkomailla, muodostaa direktiivin edellä mainitussa säännöksessä tarkoitetun ”työntekijöille muulla tavoin turvatun tässä direktiivissä säädettyä vastaavan suojan”.

73 Tämän osalta on muistutettava, että direktiivin 80/987 1 artiklan 2 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti jättää tiettyihin ryhmiin kuuluvien työntekijöiden saatavat tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle työntekijöiden työsopimuksen tai työsuhteen erityislaadun vuoksi tai sen vuoksi, että työntekijöille muulla tavoin turvataan tässä direktiivissä säädettyä vastaava suoja”, ja luettelo asianomaisista työntekijöistä on kyseisen direktiivin liitteenä.

74 Kyseisen luettelon II kohdassa viitataan ”muunlaisen turvan piiriin kuuluviin työntekijöihin”, ja se sisältää Helleenien tasavallan osalta merialusten miehistöt.

75 Kuten oikeuskäytännössä on jo katsottu, sekä direktiivin 80/987 tavoitteesta, joka on vähimmäistason suojan varmistaminen kaikille työntekijöille, että sen 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn soveltamisalan ulkopuolelle jättämistä koskevan mahdollisuuden erityisluonteesta voidaan päätellä, että mainitun säännöksen mukaisena ”vastaavana” suojana voidaan pitää ainoastaan suojaa, jolla taataan työntekijöille direktiivissä määritelty olennainen turva, vaikka se perustuukin järjestelmään, jonka yksityiskohdat eroavat direktiivissä 80/987 säädetystä (tuomio komissio v. Kreikka, C-53/88, EU:C:1990:380, 19 kohta).

76 Lain 1220/1981 29 §:stä on todettava, että – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysymyksessään korostaa – kyseisen säännöksen nojalla käyttöön otettu suoja on olemassa vain, jos merimiehet hylätään ulkomailla, eikä siinä tapauksessa, että työnantaja on maksukyvytön, kuten direktiivissä 80/987 edellytetään.

77 Tästä on todettava, että työnantaja voi olla direktiivissä 80/987 tarkoitetulla tavalla maksukyvytön ilman, että tämän palkkaamat merimiehet kuitenkaan hylättäisiin ulkomailla edellä mainituissa kansallisissa säännöksissä tarkoitetulla tavalla.

78 Tämän vuoksi tällaisessa tilanteessa, joka vastaa nimenomaan pääasiassa kyseessä olevien työntekijöiden tilannetta, edellä mainituissa säännöksissä ei säädetä maksamattomien palkkasaatavien maksamisesta työntekijöille, minkä turvaaminen on kuitenkin direktiivin olennainen tavoite, kuten sen johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Kreikka, C-53/88, EU:C:1990:380, 20 kohta).

79 Tässä tilanteessa tarkastellulla kansallisella säännöksellä ei taata pääasian vastapuolten kaltaisessa tilanteessa oleville työntekijöille suojaa, joka vastaa direktiiviin 80/987 perustuvaa suojaa.

80 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 80/987 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että kun on kyse työntekijöistä, jotka ovat pääasian vastapuolten kaltaisessa tilanteessa, lain 1220/1981 29 §:ssä säädetyn kaltainen suoja tilanteessa, jossa merimiehet hylätään ulkomailla, ei muodosta direktiivin edellä mainitussa säännöksessä tarkoitettua ”työntekijöille muulla tavoin turvattua tässä direktiivissä säädettyä vastaavaa suojaa”.

Oikeudenkäyntikulut

81 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.10.1980 annettua neuvoston direktiiviä 80/987/ETY on tulkittava siten – tämän rajoittamatta kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mahdollista soveltamista –, että jäsenvaltiossa asuvien merimiesten, jotka yhtiö, jonka sääntömääräinen kotipaikka on kolmannessa valtiossa mutta jonka tosiasiallinen kotipaikka on edellä mainitussa jäsenvaltiossa, on ottanut palvelukseen kyseisessä jäsenvaltiossa sellaisen työsopimuksen mukaisesti, jonka mukaan sopimukseen sovelletaan kyseisen kolmannen valtion oikeutta, jotta nämä työskentelisivät työntekijöinä kyseisen yhtiön omistamalla risteilyaluksella, joka käyttää kyseisen kolmannen valtion lippua, on voitava sen jälkeen, kun kyseinen yhtiö on asetettu konkurssiin asianomaisen jäsenvaltion tuomioistuimessa kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavan oikeuden mukaisesti, saada direktiivissä säädettyä suojaa heillä kyseiseltä yhtiöltä olevien maksamattomien palkkasaatavien osalta.**

2) **Direktiivin 80/987 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että kun on kyse työntekijöistä, jotka ovat pääasian vastapuolten kaltaisessa tilanteessa, Pireuksen sataman hallintoelimestä annetun lainsäädännön täydentämisestä ja muuttamisesta annetun lain 1220/1981 29 §:ssä säädetyn kaltainen suoja tilanteessa, jossa merimiehet hylätään ulkomailla, ei muodosta direktiivin edellä mainitussa säännöksessä tarkoitettua ”työntekijöille muulla tavoin turvattua tässä direktiivissä säädettyä vastaavaa suojaa”.**

Allekirjoitukset